

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Haringvliet GO zuid

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

29 november 2016 / projectnummer: 3044

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Goeree-Overflakkee wil het bestemmingsplan aanpassen om in Middelharnis het windpark Haringvliet GO zuid van Nuon mogelijk te maken. Zij besluit binnenkort ook over de benodigde omgevingsvergunning(en) voor het park.¹ Voordat de gemeente beslist over het bestemmingsplan en over de omgevingsvergunningen zijn de milieugevolgen van het park onderzocht in een MER. De gemeente heeft de Commissie² gevraagd het MER te beoordelen. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en volledigheid van het MER.

Oorspronkelijk was de aanpassing van het bestemmingsplan ook bedoeld om nieuwe windturbines van Eneco in windpark Haringvliet mogelijk te maken. Deze zouden dan gefaseerd de huidige turbineopstellingen langs de dijk met het Haringvliet (genaamd Van Pallandt en Martina Cornelia) vervangen. Uit het MER blijkt dat besluitvorming over de turbines van Eneco is uitgesteld en ook geen onderdeel is van het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerp-omgevingsvergunning. Het huidige MER beschrijft echter in de opstellingsalternatieven, bij de milieueffecten en in het referentiealternatief wel nieuwe (vervangende) windturbines van Eneco. De Commissie adviseert de gemeente daarom bij het besluit een doorkijk te geven naar de toekomst van de windturbines van Eneco langs de dijk en aan te geven of en zo ja wanneer een bestemmingsplan- en m.e.r.-procedure daarover naar verwachting aan de orde is. De Commissie beoordeelt in dit advies dan ook niet de kwaliteit en volledigheid van de voorliggende milieu-informatie van het Enecodeel van het windpark omdat nu geen besluitvorming hierover aan de orde is.

In het MER zijn enkele alternatieven beschreven voor de NUON-turbines in windpark Haringvliet GO en een voorkeursalternatief (VKA).³ De milieueffecten van deze alternatieven en het VKA zijn met elkaar vergeleken. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat effecten op vogels en vleermuizen van alle alternatieven beperkt zijn.⁴

Om inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn voor het landschap van dit park en van andere windparken in en op Goeree-Overflakkee is een uitgebreid 3D-model gemaakt die de mogelijkheid biedt om op ieder willekeurig punt de gevolgen van alle beschouwde alternatieven door middel van visualisaties te bekijken. Dit model is gebruikt bij het opstellen van het MER,

---

¹ De gemeenteraad heeft eerder in een structuurvisie met bijbehorend MER, de locatie voor dit windpark bepaald. Het advies van de Commissie hierover vindt u via de volgende link: [2800](#).

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken vindt u door op www.commissiemer.nl nummer [3044](#) in te vullen in het zoekvak.

³ De Commissie constateert wel dat het beschreven alternatief B1 (5 turbines, 5 MW-klasse NUON-deel) meer bijdraagt aan de duurzame energiedoelen van Goeree-Overflakkee dan het VKA, in tegenstelling tot wat hierover in het MER op pagina 136 wordt aangevoerd bij de keuze van het VKA: *'...is verder gekozen voor het zo volledig mogelijk benutten van dit deel van het plangebied, teneinde zoveel mogelijk bij te dragen aan de energiedoelstellingen van Goeree-Overflakkee.'* In het MER staan overigens de goede energieopbrengsten vermeld van alle alternatieven.

⁴ Dit wordt veroorzaakt door de relatief gunstige ligging van dit windpark, namelijk enigszins landinwaarts, verwijderd van de trekroutes van vogels en vleermuizen langs de Haringvlietoever. De grotere gorzen en slikken in het Haringvliet, waarop veel vogels rusten of foerageren, zijn bovendien hier niet direct onder de oever gelegen, maar meer naar het oosten en westen. De omgeving van het beoogde windpark is geen belangrijk vogelgebied. Daardoor passeren in het winterseizoen gemiddeld slechts enkele exemplaren het park. Hierdoor is de aanvaringskans miniem voor vogels en vleermuizen die in de instandhoudingsdoelen van het Haringvliet of in de Flora- en faunawet zijn opgenomen.

maar is niet bij het MER beschikbaar. Hierdoor is het voor bestuurders en omwonenden niet mogelijk zich op basis van het MER een goed beeld te vormen van het toekomstige park.⁵

De Commissie is van oordeel dat met het MER en het 3D-model tezamen voldoende milieu-informatie beschikbaar is om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij de besluitvorming. De Commissie adviseert nog wel voor bestuurders en omwonenden visualisaties te maken (met behulp van het 3D-model) die een goed beeld geven van de effecten van dit windpark op het landschap.⁶ De Commissie beveelt aan dit te doen voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan. In het volgende hoofdstuk gaat zij hier verder op in.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Landschap

De Commissie adviseerde in haar advies over de gewenste inhoud van het MER met visualisaties (fotomontages en/of 3D projecties) de effecten van het windpark op het landschap te illustreren. Het is daarbij belangrijk deze visualisaties te maken vanaf ooghoogte, van dichtbij en van grotere afstand, de locatie op kaart aan te geven en het beeld op de visualisatie te beschrijven. De Commissie adviseerde daarbij in ieder geval visualisaties vanuit de volgende standpunten in het MER op te nemen, namelijk zicht vanuit/vanaf:

- de diverse woonkernen: Middelharnis, Stad aan 't Haringvliet en park Nieuw-Zeeland;
- het recreatiepark Cape Helius (overzijde Haringvliet);
- het industrieterrein Oostplaat.

Het MER bevat deze visualisaties niet⁷, terwijl het wel aangeeft dat de landschappelijke effecten mede met visualisaties kwalitatief zijn beoordeeld (zie bijvoorbeeld pagina 80 van het MER). Deze visualisaties zijn specifiek nodig voor het beoordelen van:

- het effect van een grotere onderlinge afstand tussen de twee lijnopstellingen;
- de geknikte lijnopstelling en of daardoor inderdaad meer eenheid ontstaat tussen de noordelijke- en zuidelijke lijn;
- de interferentie met de twee bestaande opstellingen en de impact op de visuele rust van de drie verschillende typen turbines die straks aanwezig zijn;
- het verschil tussen grotere en kleinere windturbines. De hogere zijn immers over een grotere afstand zichtbaar.

Om inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn voor het landschap van dit park en van andere windparken in en op Goeree-Overflakkee is een uitgebreide 3D-model gemaakt dat de mogelijkheid biedt om op ieder willekeurig punt de gevolgen van alle beschouwde alternatieven te bekijken door middel van visualisaties. In dit model zijn ook voor een aantal locaties 360-graden panoramafoto's opgenomen. Dit model is gebruikt bij het opstellen van het MER,

---

⁵ De Commissie heeft op 15 november 2016 een demonstratie gehad van dit 3D-model.

⁶ NUON heeft aan de Commissie aangegeven dat dit 3D-model niet via internet beschikbaar gemaakt kan worden vanwege technische beperkingen.

⁷ Het MER bevat op pagina 84 en 85 wel enkele visualisaties vanuit zuidoostelijke richting. Ook op pagina 132 staat een visualisatie van de meetmast in combinatie met alternatief A1 en op pagina 146 staat er één van het voorkeursalternatief. Helaas is daarbij niet aangegeven vanuit welke gezichtshoek en afstand deze zijn gemaakt. En het MER bevat ook geen beschrijving van het beeld.

maar is niet bij het MER beschikbaar.⁵ Hierdoor is het voor bestuurders en omwonenden niet mogelijk zich op basis van het MER een goed beeld te vormen van het toekomstige park.

De Commissie beveelt daarom aan voor een ieder alsnog met visualisaties te illustreren wat de invloed van de windturbines zal zijn op het landschap vanuit verschillende standpunten, zodat bestuurders en omwonenden zich voorafgaand aan de besluitvorming een goed beeld kunnen vormen van de turbineopstellingen in het MER.⁸

---

⁸ De zienswijze van park Nieuw-Zeeland vraagt ook om aandacht voor effecten op landschap, zoals horizonbeslag.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Gemeente Goeree-Overflakkee; Nuon Wind Development B.V.

Bevoegd gezag: Gemeente Goeree-Overflakkee

Besluit: vaststellen of wijzigen van bestemmingsplan en vergunning

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: De gemeente Goeree-Overflakkee wil het windpark Haringvliet GO zuid van NUON mogelijk maken. Hiervoor moet het bestemmingsplan worden aangepast en is een omgevingsvergunning nodig. Voordat hierover besloten wordt, wordt eerst een milieueffectrapport opgesteld.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 26 mei 2015

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 22 juni 2015 t/m 21 juli 2015

Aankondiging start procedure: 22 juli 2015

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 23 september 2015

Ter inzage milieueffectrapport: 21 september tot en met 1 november 2016

Toetsingsadvies uitgebracht: 29 november 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. drs. S.J. Harkema (secretaris)

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. dr. C.A. Linse (voorzitter)

dhr. ing. C.P. Slijpen

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3044](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft kennis genomen van 8 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 3 november 2016 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

